

director creatus est : inter alia opera pietatem redolentia, composuit librum cui titulus : *Réflexions morales sur le Nouveau Testament*, in parvo volumine in-12, quod breves tantum continebat annotationes in verba Salvatoris. Plures viri, doctrina, dignitate et pietate conspicui, huic operi benigne annuentes, suaserunt auctori ut quatuor Evangelia similiter explicaret; precibus eorum acquiescens, librum suum auctum de novo typis mandavit cum approbatione D. *Vialard*, episcopi Catalaunensis, qui tamen plures in eo fieri correctiones prius exegerat. Anno 1681, e Parisiis expulsus jussu D. *de Harlay*, archiepiscopi Parisiensis, tanquam Jansenismi suspectus, secessit Aureliam, in domum Oratorii, ibique opus suum in cæteros Novi Testamenti libros complere tentavit. Anno 1684, cœtus generalis Oratorii, philosophiæ Cartesii adversus, Formularium composuit, quo Jansenii doctrinam et quædam novæ philosophiæ principia propugnare et docere interdicebat; Formularium illud jussit ab omnibus membrorum congregationis subscribi : P. *Quesnel* hanc subscriptionem recusavit, et congregationem deserens, adiit Antonium *Arnauld*, Bruxelliam. Ibi opus suum in Novum Testamentum perfecit atque in lucem edidit anno 1694. D. *de Noailles*, successor D. *Vialard* in sede Catalaunensi, illud publico mandato approbavit et fidelibus sibi commissis commendavit. Eodem anno factus archiepiscopus Parisiensis et Cardinalis condemnavit opus inscriptum : *Exposition de la foi de l'Église, touchant la grâce et la Prédestination*, ut errores Jansenii renovans. Anno 1698 prodiiit opus dictum : *Problème ecclésiastique*, in quo ostendebatur doctrinam operis ab episcopo Catalaunensi approbati eandem esse ac doctrinam operis ab archiepiscopo Parisiensi condemnati. Hinc magnus animorum conflictus, quo turbata est pax Clementina : ipsimet episcopi divisi sunt circa opus *Quesnel*, aliis illud damnantibus et aliis approbantibus. Clemens XI, qui anno 1708 idem opus jam damnaverat, precibus regis acquiescens et litem terminare volens, celebrem edidit constitutionem *Unigenitus*, die 8 septembris 1713, qua centum et unam propositiones e

libro *Quesnel* excerptas, cum respectivis censuris damnavit, prohibuitque sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ librum legere vel retinere. Cardinalis *de Noailles*, cum octo aliis episcopis, hanc constitutionem acceptare noluit. Quatuor episcopi, scilicet *de la Broue*, *Mirapicinus*, *Soanem* Sanitiensis, *Colbert* Montispessulanus, et *de Langle* Bononiensis, per actum coram notario exaratum, a constitutione ad futurum concilium generale, anno 1717, appellarunt : eorum exemplo moti, plurimi simplices presbyteri pariter appellarunt, atque novum creatum est scandalum. Tandem, Cardinalis *de Noailles*, post multas disceptationes, constitutioni subscripsit anno 1718. Existit historia famosæ hujus constitutionis, auctore *Godau*, episcopo Vinciensi, 2 vol. in-12.

Præcipua errorum *Quesnel* capita, sunt : 1° gratiæ interiori nunquam resisti ; 2° non dari gratiam sufficientem sed omnem gratiam esse efficacem ; 3° aliqua Dei mandata multis, etiam justis, esse impossibilia ; 4° omnia opera infidelium et peccatorum esse peccata ; 5° gratiam et justitiam primo homini fuisse debitam ; 6° non esse in Deo sinceram voluntatem omnes homines salvos fieri ; 7° Christum non mortuum esse pro omnibus hominibus ; 8° opera sine charitate facta esse mala : unde, amissa charitate, simul amittuntur fides, spes, omnes virtutes, etc. Igitur errores Jansenii renovat et novos eis adjicit.

Notandum est Clementem XI prohibuisse, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, legere aut servare librum *Quesnel*, aliosve libros existentes aut existuros, doctrinam ejus defendentes. Bulla *Unigenitus* recepta et publicata est in Gallia : igitur prædicti libri legi non possunt nec retineri, sine episcopi licentia.

PARS DOGMATICA.

DE DOCTRINA ECCLESIE CIRCA GRATIAM.

In hac parte exponenda est fides catholica circa gratiam et vindicanda de erroribus supra relatis. Dicemus 1° de

variis humanæ naturæ statibus relative ad gratiam; 2º de natura gratiæ; 3º de ejus necessitate; 4º de variis ejus speciebus; 5º de ejus effectibus, et 6º de prædestinatione et reprobatione: hanc igitur partem in sex capita dividemus.

CAPUT PRIMUM.

DE VARIIS NATURÆ HUMANÆ STATIBUS RELATIVE AD GRATIAM.

Nomine status intelligitur conditio hominis in ordine ad finem ultimum. Duplex distinguitur in genere, status termini et status viæ.

Status termini est conditio mortuorum, et triplex est, scilicet, beatorum in cœlis, reprobatorum in inferis, et justorum in purgatorio. De his dicendi hic non est locus.

Status viæ sextuplex distingui potest, videlicet 1º naturæ puræ, 2º naturæ integræ, 3º justitiæ originalis, 4º naturæ lapsæ, 5º naturæ lapsæ non reparatæ, et 6º naturæ lapsæ reparatæ.

Status naturæ puræ esset conditio hominis creati sine ullo dono supernaturali, nec etiam naturali indebito, ad finem naturalem destinati, concupiscentiæ, miseriis hujus vitæ et morti subjecti.

Status naturæ integræ eadem esset conditio hominis ob finem naturalem creati, sed dono naturali indebito muniti, quo inordinatos concupiscentiæ motus facile refricare potuisset.

Status justitiæ originalis seu innocentie ille est in quo protoparentes nostri fuerunt constituti, ad visionem Dei intuitivam destinati, gratia sanctificante ornat, concupiscentiæ, miseriis hujus vitæ et morti minime subjecti.

Status naturæ lapsæ ille est in quo erant primi parentes post lapsum et in quo sunt eorum posterii gratia non regenerati, id est, peccato inquinati et omni jure ad regnum cœlorum destituti.

Status naturæ lapsæ non reparatæ idem esset status cui Deus nullum præstitisset remedium.

Status naturæ lapsæ reparatæ idem etiam est status hominis, cui, tamen, Deus, ex misericordia, dedit Salvatorem.

De gratia relative ad hominem in hoc ultimo statu consideratum præcipue agimus in præsentis tractatu.

Status naturæ puræ, naturæ integræ et naturæ lapsæ non reparatæ nunquam exstiterunt. Igitur de illis tantum ut possibilibus agere possumus. Nullum est dubium quin status naturæ lapsæ non reparatæ fuerit possibilis, cum apud omnes constet Deum ex misericordia omnino gratuita nobis dedisse Salvatorem. At non ita omnes concedunt statum naturæ puræ, ad quem status naturæ integræ refertur, fuisse possibilem. Aliquid ergo dicemus 1º de statu naturæ puræ, et 2º de statu justitiæ originalis.

ARTICULUS PRIMUS.

DE STATU NATURÆ PURÆ.

Pelagiani olim docuerunt hominem esse in statu naturæ puræ, nullamque subiisse depravationem; idem tenent Sociniani et hodierni philosophi nostri. Verum ex dicendis patebit de fide esse genus humanum a primævo statu per peccatum excidisse, gratia indigere, nec igitur in statu naturæ puræ versari.

Contra vero Lutherus, Calvinus, Baius, Jansenius eorumque sequaces contendunt, ut supra notavimus, statum naturæ puræ impossibilem esse; contra quos sit sequens propositio, quæ non est de fide catholica, sed apud catholicos velut certa communissime habetur.

PROPOSITIO.

Status naturæ puræ est possibilis.

Prob. Illud pro certo tenendum est quod nititur 1º decretis summorum Pontificum, 2º auctoritate S. Aug., 3º argumento theologico, et 4º consensu fere omnium theologorum: atqui his momentis nititur status naturæ puræ possibilitas.

Primo, decretis summorum Pontificum. Pius V et Gregorius XIII, constitutionibus ab Urbano VIII confirmatis, sequentem damnaverunt Baii propositionem, n. 56: « Deus » non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis » nunc nascitur: » contradictoria igitur est vera: ergo Deus potuit ab initio talem creare hominem qualis nunc nascitur. Sensus tamen non est Deum potuisse illum creare peccato originali inquinatum, ut omnes fatentur, nec probabiliter cum tantis inordinationibus in ipsius natura existentibus et peccati originalis consecrariis ac pœnis, sed in eadem conditione, in eodem statu substantialiter: porro nascitur omni dono supernaturali orbatus, concupiscentiæ, miseriis hujus vitæ et morti subjectus: ergo, etc. Ergo 1°.

Secundo, auctoritate S. Aug. quem adversarii confidenter invocant. Lib. 3 de Libero Arb., c. 20, sic habet, varios describens modos quibus animæ ad corpus accedere possunt: « Si ergo altera talis esse cœpit, non solum ante » peccatum, sed ante omnem vitam suam, qualis alia post » vitam suam culpabilem facta est, non parvum bonum » habet, unde conditori suo gratias agat. » Ergo supponit animas a peccato immunes eisdem miseriis subjici posse quibus subjiciuntur animæ peccato inquinatæ, ut ex contextu clarius patet. Ergo 2°.

Tertio, argumento theologico. Ut status naturæ puræ sit possibilis, sufficit quod homo creari potuerit sine ordinatione ad finem supernaturalem, concupiscentiæ, miseriis vitæ et morti obnoxius: atqui hæc quatuor constant.

1° Homo creari potuit *sine ordinatione ad finem supernaturalem*; sola enim gratia ad hunc finem fuit destinatus et iustitia originali donatus, ut patet damnatione propositionum Baii et præsertim sequentis, n. 26: « Integritas » primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exal- » tatio, sed naturalis ejus conditio. » Si autem sola gratia homo destinatus fuerit ad finem supernaturalem, hæc destinatio ipsi non est naturalis: ergo 1° creari potuisset sine ordinatione, etc.

2° *Concupiscentiæ obnoxius.* Patet 1° ex damnatione

prædictarum propositionum; 2° ex S. Aug. dicente in lib. 4 contra Julianum, cap. 16: « Gratia quippe Dei » magna ibi erat, ubi terrenum et animale corpus bestia- » lem libidinem non habebat; » 3° ratione; concupiscentia enim naturalis est appendix unionis mentis cum corpore. Ergo.

3° *Obnoxius miseriis vitæ.* Nam, vi unionis mentis cum corpore subjicimur impressionibus quæ ex actione objectorum externorum in sensus nostros naturaliter nascuntur. Hinc injucundæ sensationes, morbi, infirmitates aliæque miseriæ: atqui, posita creatione hominis sine ordinatione ad finem supernaturalem, hæc ipsius conditionis naturales forent appendices: unde S. Pius V censura percussit propositiones 72 et 73 Baii, asserentis pœnas infligi non posse nisi peccatoribus: ergo 3°.

4° *Morti obnoxius.* Probatur 1° censura propositionis 78 Baii sic se habentis: « Immortalitas primi hominis non » erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio; » 2° auctoritate S. Aug. qui, in lib. 6 de Genesi ad litteram, cap. 25, sic se habet: « Primus creatus est homo immor- » talis, quod ei præstabatur de ligno vitæ, non de consti- » tutione naturæ. Mortalis ergo erat conditione corporis » animalis, immortalis autem beneficio Creatoris; » 3° ratione; corpus enim organicum aliorum corporum motibus, ictibus aliisque pressionibus expositum, naturaliter debilitatur, infirmatur et tandem moritur, ut exemplo totius naturæ corporeæ constat: ergo 4°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Quarto, consensu theologorum. Si enim paucissimi excipiantur, omnes possibilitatem naturæ puræ agnoscunt: atqui temerarium foret a consensu tam universali doctorum catholicorum recedere: ergo.

Nota. Illa tamen propositio non est de fide catholica, quamvis contradictoria ejus inter propositiones Baii a summis Pontificibus damnatas reperiatur; quia affirmari non potest eam nota hæreseos fuisse qualificatam, siquidem omnes damnantur in globo tanquam respective hæreticæ, erroneæ, suspectæ, temerariæ, scandalosæ, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Pelagiani docebant infantes absque peccato nasci, et tamen eos ante baptismum decedentes a regno cœlorum excludebant. S. Aug. variis in locis, et præsertim in lib. contra Julianum, contendit injustum esse eos a regno cœlorum excludere: ergo arbitratur destinationem ad hunc finem supernaturalem naturæ nostræ essentialem esse.

R. Nego conseq. Nam in præfatis locis S. Aug. non loquitur de statu possibili, sed de statu præsentis in quo, fatentibus Pelagianis, ad regnum cœlorum destinati sumus: porro si ad regnum cœlorum destinati sumus, injustum est ab illo excludere infantes a peccato immunes. Sic valet argumentum ad hominem et nihil adversum nos sequitur: ergo.

Eodem modo resolvendi sunt S. Thomas qui dicit naturale inesse homini desiderium videndi Creatorem, et philosophi Christiani qui, ex desiderio naturali in nobis existente immarcescibilem consequendi felicitatem, concludunt nos ad visionem Dei intuitivam destinatos esse; in statu enim nostro præsentis argumentantur, non vero in statu naturæ puræ, in quo fides non existeret, nec desiderium talem obtinendi felicitatem.

Inst. 1°. Philosophi Platonici, teste S. Aug., de Civitate Dei, l. 8, c. 8, docebant ultimum finem hominis in visione Dei intuitiva consistere: ergo hæc visio homini est naturalis.

R. Nego conseq. Platonici loquebantur de homine in præsentis statuspectato: porro homo in præsentis statu spectatus, ad visionem Dei destinatur, ut fides docet. Platonici autem id scire vel conjicere poterant, tum ex fragmentis primævæ revelationis per traditionem transmissæ, tum ex aliqua librorum sacrorum notitia, ut ipse dicit S. Aug., ibid., cap. 11; tum ex desiderio homini nunc insito, quod in statu naturæ puræ non ita existeret. Ergo.

Inst. 2°. Homo natura sua summam appetit beatitudinem: atqui summam beatitudinem in sola Dei fruitione,

seu in visione intuitiva, invenire potest: ergo sua natura ad visionem Dei intuitivam destinatur.

R. Dist. min. Homo summam beatitudinem in sola Dei fruitione invenire potest, in præsentis statu, *conc.*; in statu naturæ puræ, *nego min.* Desideraret quidem beatitudinem, sed naturalem et statui suo proportionatam; non vero supernaturalem, cujus nullam haberet ideam. Porro beatitudo naturalis absque visione Dei intuitiva existere potest: ergo.

Inst. 3°. Homo creari non potest nisi propter Deum, ergo in sola fruitione Dei beatus esse potest.

R. Dist. conseq. In sola Dei fruitione beatus esse potest in præsentis statu, *conc.*; in statu naturæ puræ, *nego conseq.* Tunc enim appeteret beatitudinem facultatibus suis proportionatam, non vero supernaturalem. Ergo.

Inst. 4°. Homo Deo frui non potest, nisi eum amando: atqui omnis amor Dei est supernaturalis: ergo.

R. Nego min. Supposito enim, cum Baio et Jansenio, hominem creari non posse sine amore Dei, nihil omnino vetat ne amor ille sit naturalis, si videlicet homo ad finem pure naturalem ordinetur: ergo, etc. Semper igitur fit petitio principii.

Inst. 5°. Vera felicitas etiam naturalis excludit miseriam hujus vitæ: ergo homo in statu naturæ puræ, miseriam hujus vitæ subjectus, nulla vera felicitate, ne quidem naturali, frui posset.

R. 1°. Forte homo in statu naturæ puræ, a peccato immunis, miseriam in eodem gradu non expertus esset: ita plurimi sentiunt theologi. 2° In eo statu forte exstitisset via probationis, sicut in præsentis vita, et terminus requietionis naturalis, licet ignoremus in quo constitisset. 3° Deus miseriarum existentiam permittendo, sufficientiam contulisset bona ut vita fuisset status desiderabilis. Ergo.

Obj. 2°. Concupiscentia vocatur ab Apostolo, Rom. vii, peccatum: atqui repugnat hominem creari cum peccato: ergo creari non posset cum concupiscentia.

R. Dist. maj. Apostolus vocat concupiscentiam peccatum, id est, effectum peccati in præsentis vita, *conc.*; ab-

solute et prout esset in statu naturæ puræ, *nego maj.* Apostolus enim considerat hominem ut peccato Adami a primævo statu dejectum, concupiscentiæ obnoxium illaque variis modis ad malum pertractum aut sollicitatum: nihil autem dicit de concupiscentia prout in statu naturæ fuisset: ergo ex illius doctrina, ex verbis S. Aug. aliorumve Patrum contra concupiscentiam loquentium, nihil adversus propositionem nostram concludi potest, cum hic de statu præsentis loquantur, non vero de statu mere possibili.

Cæterum, probabilius est concupiscentiam in statu naturæ puræ, secluso peccato, cum tanta inordinatione non exstituram: unde argumentum theologorum, lapsus hominis ex inspectione ipsius conditionis actualis concludentium, non ruit; merito quippe ostendunt tot specimina celsitudinis cum tantis signis abjectionis conciliari non posse, et ens rationale sic constitutum, non concipi tanquam opus Dei summe sapientis integrum.

ARTICULUS PRIMUS.

DE STATU JUSTITIÆ ORIGINALIS.

Pelagiani contendebant primum hominem creatum fuisse sine gratia, ignorantia, concupiscentiæ aliisque miseriis hujus vitæ obnoxium: idem dicunt Sociniani, hodierni protestantes et philosophi nostri, quamlibet corruptionem naturæ humanæ negantes.

Certum est, ex modo dictis, Adamum creari potuisse in statu naturæ puræ: quærendum est igitur 1º an creatus fuerit in statu justitiæ, 2º an in illo statu perseverare potuisset, et 3º an et quando ab illo exciderit. His quæsitis per sequentes satisfaciemus propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

Adamus in statu justitiæ et sanctitatis fuit creatus, vel ad eum post creationem evectus; id est, ante suum peccatum certo erat justitia et sanctitate originali præditus.

Hæc propositio est de fide, quia ut talis ab universa docetur Ecclesia, et sic definita est a conc. Trid., sess. 5,

decreto de Peccato originali, n. 1: « Si quis non confitetur » primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem et justitiã, » in qua constitutus fuerat, amisisse... anathema sit. »

Prob. 1º Scriptura sacra. Gen. I, 26: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.* Imago et similitudo Dei in homine præcipue consistit, juxta SS. PP., in justitia et sanctitate. Eccles. VII, 30: *Solum hoc invenit quod fecerit Deus hominem rectum; id est ex interpretibus, justum ac sanctum.* Eph. IV, 23 et 24: *Renovamini spiritu mentis vestræ, et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis.* Coloss. III, 10: *Et induentes novum, eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit illum.* Voces *renovamini* et *renovatur* supponunt primam exstitisse sanctitatem. Ergo 1º, etc.

Prob. 2º auctoritate S. Aug. textum B. Pauli ad Ephes. interpretantis, de Gen. ad litt., l. 6, cap. 26: *Induite novum hominem*, etc., et addentis: « Ecce quod perdidit » Adam per peccatum: » ergo 2º, etc.

Prob. 3º concil. Araus. II, c. 19, quod sic habet: « Unde » cum sine gratia salutem non possit (humana natura) » custodire quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit » reparare quod perdidit. » Ergo 3º, etc.

Ad præcavendas difficultates ex nonnullis Patrum textibus depromptas, advertendum est nos non dicere præcise Adam creatum esse in justitia et sanctitate, sed creatum vel paulo post ad hunc statum evectum fuisse, ut plures volunt doctores licet improbabiliter.

PROPOSITIO SECUNDA.

Adamus eximtis præditus est donis in anima et in corpore.

Concilium enim Trid., sess. 5, n. 1, anathemate percutit eos qui non confiterentur: « Totum Adam, per prævaricationis offensam, secundum corpus et animam in deteriorius commutatum fuisse. »

Prob. Primum hominem donatum fuisse scientia in in-

tellectu, ordinatione perfecta in voluntate, immortalitate in corpore et exemptione ab omnibus miseriis.

1° *Scientia in intellectu.* Patet ex his Ecclesiastici verbis, XVII, 5 : *Disciplina intellectus replevit illos. Creavit illis scientiam spiritus, sensu implevit cor illorum, et mala et bona ostendit illis.* Ergo 1°.

2° *Ordinatione perfecta in voluntate.* Concil. Trid., sess. 5, decreto de Peccato originali, n. 5 sub fine, expresse dicit concupiscentiam, quæ gravem generat inordinationem in voluntate, ex peccato venisse et ad peccatum inclinare. Hæc igitur inordinatio non existebat ante peccatum.

S. Aug., lib. 2 de peccat. Merit. et Remiss., cap. 22, ait, de primis parentibus nostris loquens : « Placebant » Deo et placebat illis Deus; et quamvis corpus animale » gestarent, nihil inobediens in illo adversum se sentiebant. »

Talis est sensus omnium theologorum et fides totius Ecclesiæ. Ergo 2°.

3° *Immortalitate in corpore.* Legimus enim in Genesi, II, 16 : *Ex omni ligno Paradisi comede : de ligno autem scientiæ boni et mali ne comedas. In quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris.* Si ergo non comedisset, immortalis fuisset. In Sap. II, 23, legitur : *Deus creavit hominem inexterminabilem.* Unde B. Paulus, ad Rom. V, 12 : *Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit.* Ergo 3°.

4° *Exemptione ab omnibus miseriis.* Tulit quippe Dominus Deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis, Gen. II, 15. S. Aug., de Civitate Dei, lib. 14, cap. 26, de Adamo dicit : « Vivebat sine ulla egestate, ita semper » vivere habens in potestate. »

Miseriæ hujus vitæ sunt appendices mortis : qui ergo immortalitate donatus erat, eo ipso ab omni miseria exemptus. Hinc traditiones apud antiquos populos sparsæ de quadam aurea ætate quæ olim exstitisset. Ergo 4°.

Dices 1° : Primi parentes, ex Genesi, cibo indigebant. Ergo nec immortales, nec a miseriis exempti erant.

R. Nego conseq. Non repugnat enim Deum omnipotentem effecisse ut primi parentes cibo indigerent, et tamen nec ullum sentirent dolorem, nec morti obnoxii essent : non de illis ratiocinandum est sicut de nobis in præsentis statu constitutis.

Dices 2° : Incredibile est Adamum, justum, sanctum, scientia et recta ordinatione voluntatis præditum, a miseriis exemptum ac beatum, hæc omnia per peccatum amittere consensisse. Ergo.

R. Nego ant. Lapsus primi hominis tam eximiorum ornati donorum est quidem stupendus et ad incutiendum timorem idoneus, non vero incredibilis, quia 1° ille homo erat liber; sua igitur libertate abuti potuit sicut angeli in cælo; 2° lapsus iste, quantumvis inexplicabilis, est factum in sacra Scriptura relatam, in traditionibus populorum impressum, totius religionis Christianæ fundamentum, et ad rectam humanæ naturæ, in statu suo præsentis, intelligentiam omnino necessarium. Ergo nullatenus in dubium revocari potest.

PROPOSITIO TERTIA.

Primus homo perseverare potuisset in statu justitiæ.

Prob. Hæc propositio ex verbis Geneseos et B. Pauli sequitur, et ubique docetur. Ergo.

Attamen primus homo bene agere et perseverare non poterat sine gratia; nam bonum opus et perseverantia, in statu justitiæ, fuissent ordinis supernaturalis : ergo vires naturæ superassent. Unde S. Aug., lib. de Natura et Gratia, cap. 26, ait : « Sicut oculus plenissime sanus, nisi » candore lucis adjutus, non potest cernere; sic homo, » etiam perfectissime justificatus, nisi æterna luce justitiæ » divinitus adjuvetur. »

Qualis autem gratia fuisset necessaria, non sibi consentiunt theologii : communius tamen docent necessariam fuisse quamdam gratiam actualem sive intellectus, sive voluntatis, et forte utriusque. Eam gratiam vocant, cum S. Aug., lib. de Correptione et Gratia, cap. 12, *Adjutorium*

SINE QUO *per liberum arbitrium perseverare non posset.*

Aliud est adjutorium quo fit aliquid, v. g., quo prædestinati nunc perseverant in bono, et efficaciter, absque tamen necessitate, determinantur ad perseverandum.

Scinduntur doctores circa sensum quo intelligi debeant adjutorium *sine quo* et adjutorium *quo*. Ab hujusmodi controversia, juxta morem, abstinemus. Nobis tamen videtur Adamum indiguisse eadem gratia, saltem quoad speciem, qua nosmetipsi indigemus, et in mente S. Augustini, qui his verbis usus est, adjutorium *sine quo* ad gratiam sufficientem reduci, et adjutorium *quo* ad gratiam efficacem, de qua infra dicemus. Discrimen itaque inter gratiam status justitiæ et gratiam status naturæ lapsæ non in eo consistit, ut vult Calvinus, quod Adam gratiæ assentiri vel resistere potuerit pro libitu, dum gratiæ in præsentī statu nobis concessæ resistere non valeamus; nec in eo quod omnis gratia sanitatis sit adjutorium *sine quo*, et omnis gratia medicinalis sit adjutorium *quo*, juxta beneplacitum Jansenii, sub eo nomine fingentis gratiam relative victricem.

Circa hanc quæstionem non sibi consentiunt doctores catholici, sed in varias abeunt sententias, quas, ut pote inutiles, ne exponere quidem volumus.

PROPOSITIO QUARTA.

Primus homo in justitiâ originali non perseveravit.

Hæc propositio est de fide, et fuse probatur in Tractatu *de Peccatis*: certum est igitur primum hominem a primævo statu excidisse, et totum genus humanum in eandem ruinam proruissse. Deus procul dubio nos in infelici statu naturæ lapsæ relinquere potuisset, siquidem homo pro peccato satisfacere non poterat, ut in Tractatu *de Incarnatione* ostenditur, nec ipse tenebatur Filium suum ad salvandos homines mittere. Unde ipse Christus suam exhibet missionem ut insigne misericordiæ Patris beneficium: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*, Joan. III, 16.

Ergo pariter de fide est nos in statu naturæ reparatæ versari: de gratia igitur relative ad hunc statum tractare nunc restat.

Hinc, ex catholicorum doctrina circa hominis creationem in statu justitiæ, ejusque lapsum et maculæ peccati originalis transmissionem, apprime sequitur gratiæ supernaturalis necessitas, de qua acturi sumus, cum explicaverimus quid per ipsius naturam intelligendum sit.

CAPUT SECUNDUM.

DE NATURA GRATIÆ.

Cum duplex in genere sit gratia, habitualis et actualis, specialiter quærere solent theologi quid sit natura utriusque.

ARTICULUS PRIMUS.

DE NATURA GRATIÆ HABITUALIS.

PROPOSITIO.

Gratia habitualis est quid creatum, permanens, animæ realiter inhærens.

Prob. Scriptura sacra et concilio Tridentino.

1° *Scriptura sacra*. Rom. v, 5: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis*; I Tim. iv, 14: *Noli negligere gratiam quæ est in te, quæ data est tibi*; I Joan. III, 9: *Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quoniam semen ipsius in eo manet*. Certe in his textibus agitur de gratia sanctificante seu habituali: atqui verba, *quæ est diffusa in cordibus nostris, quæ est in te, semen ipsius in eo manet*, evidenter designant aliquid creatum, animæ intrinsece et realiter inhærens: ergo.

2° *Conc. Trident.*, sess. 6, can. 11: « Si quis dixerit » homines justificari vel sola imputatione justitiæ Christi, » vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia et cha-